

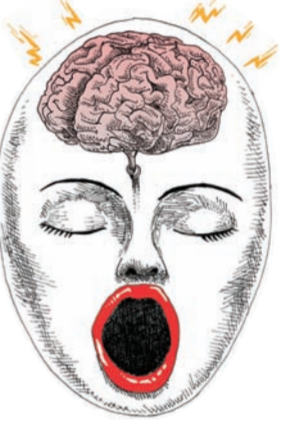
מה המיגרנות מסתירות?

בעקבות המימוש שהרפואה לא מצליחה להסביר

בשתי הקטגוריות הראשונות. בהיעדר הסבר, המדענים מנסים למצוא את התכונות שמשותפות לסובלים ממיגרנה. תכונה אחת כזאת היא הנטייה התורשתית לסטרוריות, הפרעה שכינה המוורה שגורמת לסובלים ממנה להודקף לפעמים במיטתם, ובעודם ישנים להביט סביבם בעיניים פקוחות. במקרים נדירים של סטרוריות אנשים קמו והלכו מתוך שינה והגיבו – באופן ישנוני ומעורפל – לאנשים שניסו לשוחח איתם. ההפרעה הזאת, המסתורית גם היא, נחשבה בעבר לפסירולוגית, אולם כיום מאמינים שהיא עשויה לגבוע מבעיות בהתפתחות המוח. וכשמישהו סובל מסטרוריות, גרל הסיכוי שהוא או מישהו מבני משפחתו הקרובה יסובל ממיגרנות.

יש עוד תכונות שמשותפות לסובלים ממיגרנות, למשל תחושת בחילה כנסיעה. אבל הסבר, כאמור, עדיין אין, ובאחרונה נונחה התיאוריה הווסקולרית, שגרסה שמיגרנות נובעות מהתרחבות כלי הדם שמובילים חמצן וחומרים מזינים למוח. זה פשוט לא זה.

כיום מנסים לתאר את המיגרנה כסוג של דלקת. הרבה דלקות – מוחיות וגרניות – גורמות לדברים שרובם אינם מכאיבים או אף נעימים למגע, להכאיב מאוד. למשל, כאב בעור מגילוח או מלימון.

יש עוד תכונות שמשותפות לסובלים ממיגרנות, למשל תחושת בחילה כנסיעה. אבל הסבר, כאמור, עדיין אין, ובאחרונה נונחה התיאוריה הווסקולרית, שגרסה שמיגרנות נובעות מהתרחבות כלי הדם שמובילים חמצן וחומרים מזינים למוח. זה פשוט לא זה.

בהיעדר הסבר למיגרנות מחפשים תכונות משותפות לסובלים מהן: נטייה תורשתית להליכה מחוץ שינה ובחילה בנסיעות הן שתיים. אבל הסיבה המשותפת עוד לא נמצאה

ר"ר מועלים הוא מומחה לביולוגיה אבולוציונית ומחבר רב המכר "זווקא החלשים שורדים" והתאחד לשון מועלים: asksharon@calcallist.co.il

האם יש פתרון בקופסה?

ומה המשחק "מתיישבי קאטאן" יכול ללמד אותנו

נאי, בעליו, חברת הסברו, מכרה כ־300 מיליון עותקים של גרסתו האנגלית, ועוד מאות מיליונים נמכרו ממאהדורותיו ברחבי העולם. במשך השנים יוצרו גם הרבה חיקויים למונופול, ובהם המשחק "ריכוז" שנוסד בישראל בעבר. מונופול יצא ונהפך ללהיט בשנות השלושים, בעיצומו של השפל הגדול בארצות הברית. מאז מיוחסת לו אידאולוגיית הקפיטליזם. אחרי הכל, מטרתו לצבור נכסים במהירות ובאמצעות עושק שיטתי של היריבים. מונופול חשף מאות מיליוני ילדים למושגים כלכליים כגון תקציב, משכנתא ופשיטת רגל, ונתן להם הודמיה נוחה ראשונה להתנהגות כלכלית לא אחראית, כניסה לחובות ורכישת מה שאינך יכול להרשות לעצמך.

פחות ידועה העובדה שכונת מפתחי מונופול היתה הפוכה, וכי הוא נוצר כניסיון לבקר את הקפיטליזם, להראות את משחק הסכום אפס שבכלכלת ההון ולהציג ציג את הרשעות שבשוקים. מצחק.

הצלחת "מתיישבי קאטאן" משחורת את ההיסטוריה של "מונופול". אף על פי שהוא צעיר יחסית, גם הוא תורגם כבר ל־30 שפות ומכר כבר עשרות מיליוני עותקים. לאחר כניסתו לשוק האמריקאי הוא נהפך השנה למוביל בקטגוריית משחקי האסטרטגיה בקופסה. הוא רב־מכר בארצות הברית ובתנויות משחקים, ורוג כמשחק השנה גם בגרמניה מכורתו וגם בארצות הברית. באחרונה יצאה מהדורתו הרביעית. יש לו גרסאות דיגיטליות ל-Xbox, ול-PC, וכמו במונופול, מפתחות לו גרסאות

"מתיישבי קאטאן" הוא יורש מודרני של המונופול. הוא משחזר את הצלחתו השיווקית, וכמו במונופול, הוא מקפל בתוכו מסר. במונופול זו היתה ביקורת על רשעות הקפיטליזם, אך זו אבדה והתהפכה לחלוטין. במתיישבי קאטאן המסר מורכב יותר, ונסתר

רוצה להירמות למארק ציר קרברג? רוצה לקבל החלטות לגבי ההתנהלות? הנה הודי מנות של שניים במחיר של אחד: משחק הלוח הנקרא "מתיישבי קאטאן" (Settlers of Catan). המשחק הושק ב־1995, וזכה מאז בשלל פרסים ובשנה האחרונה זוכה לפופולריות מיוחדת. הוא מספק הודי מנות להשתעשע ברעיון ההתיישבות ולדאוג למשמעויותיה, לעשות זאת עם אבק כוכבים ולתרגל כיסורים אסטרטיים גיים ועסקיים. ב"מתיישבי קאטאן" השי חקנים אוספים משאבים, מתחילים בטייטוריות חדשות ובוניס כבישים, כפרים וערים בדרום לניצחון. וכמו בכל משחקי האסטרטגיה, מרתק לראות איך הרמיון מתכתב עם המציאות ואיך המשל מתקרב אל הנמשל. ובשונה ממרבית משחקי האסטרטגיה, זהו משחק מאתגר, מדויק ומלמד, ויש בו מסרים פוליטיים חדים שנגלים למי – ורק למי – שמוכן לפקוח את עיניו.

"מתיישבי קאטאן" הוא יורש מודרני למושק "מונופול", שחוגג ביימים אלה יום הולדת 75. מונופול הוא מההצלחות הגדולות בתולדות עסקי הפי

מקומיות שמתאמות לקהלי יעד שונים. "הווינגטון פוסט" דיווח השבוע ש"מתיישבי קאטאן" הולך ונהפך לעיסוק הפנאי החביב על מתכנתים בעמק הסייקון, ומריח מהמקום הראשון את הגולף. בעיתון נכתב כי המשחק הביב במיוחד על מארק צוקרברג, מייסד פייסבוק, שמעי' ביר את זמנו הפנוי בכיבוש אדמות קאטאן עם בת זוגו. נראה שמשוה במריבה על טריוטוריות, בהתרחבות אינסופית, במי שאים ומתנים ובאינטריגות שלא נגמרות מלהיב את יושבי עמק הסייקון.

כאן בישראל יש אילי גרל', הלך צים ומתנחלים, ומעניין לראות כיצד הוא מתאר את מה שממלא את ימינו. "מתיישבי קאטאן", שאלת ההתנהלות היא שאלה אסטרטגית טהורה. בשונה ממונופול, במשחק הזה אין רגעים של שמחה לאיד, וכל הישג טריווריאלי, גם אם הגיע מידי אלת המול, מצטרף להי שוכים אסטרטגיים ארוכי טווח. הניצחון במשחק הזה לעולם אינו סופי, והתבוסה לעולם אינה ניצחון. קצת כמו בחיים. כמו בשרי ההוא על החכה, הדיג והדגים, גם במשחק הזה בשני הקצוות רוצים להיות נאלצים להתפשר, ומגלים שאף על פי שמדובר במשחק לוח דריממרי, יש בו מקום גדול לפתרונות יצירתיים.

עם הזמן נדע אם אפשר לתרגם את משל המתיישבים באי הרמיוני קאטאן לחיינו, או שמא המשחק, ומריו, יזכו לאותו הגורל של מונופול. ■

מחפ' רפאלי הוא ראש מרכז שגיא ובית הספר לניהול באוניברסיטת חיפה sheifzaf.rafaeli.net

6

איפון: משחק תרפויטי

"Blind World" היא אפליקציה חדשה לאייפון ולאייפד שמששששת עוד קצת את הגבולות בין משחק, מיצג וטיפול פסיכולוגי. מצד אחד יש בו ניקוד. מצד שני אי אפשר להיכשל בו. והשילוב בין מוזיקה עדינה לצבעים משגעים הופכת אותו לחוויה מדיטיבית עולצת. 2.99 דובר בחנות האפליקציות.

<http://bit.ly/ghn70I>

אחר: השיחות שלי בקומיקס

אחרי התמונות, המיקומים, הציורים והססטוסים הגיע תורם של הדיאלוגים היומיומיים להיכנס למכונת התייעוד הגדולה שבנען. Bnter מבקש ממשתמשי לשחק את כולם בקרני השיחה המוצלחים של היום, ובתמורה מאייר בפורמט קומיקס דיאלוג אחד בשבוע.

דוגמה: "השקוים שלו כל כך נפחים: יזה כי הם מלאים בסודות" זה מחצית כי זה נכון.

<http://bnter.com>

גאדג'ט: קולות מן העבר

די נמאס מהרטרו לעידן שבו הבומבוקס שלטו בגטאות, אבל חיבים לפרגן לאדפטציה העדכנית למצור המכונן הזה. שמגיעה דווקא מיצרנית הקלטות המיתולוגית אסד. העיצוב הנקי שולח את הבומבוקס לעתיד וקונה לנו, עם קצת מזל, כמה שנים של שקט מההתכתבויות נוסטלגיות דומות.

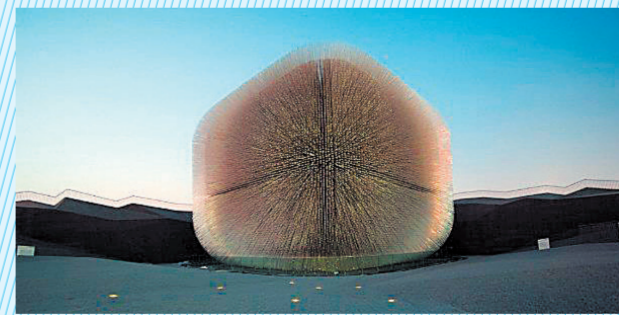
<http://bit.ly/gJxK1a>

מסעות: לאכול כמו בן לאדן

מסעדת גימיק חדשה בפטיסבורג מנישה אר ורק מזון שאופייני למדינות שארצות הברית נמצאת איתן בעימות כזה או אחר. "Conflict Kitchen" – שהיא לא סתם מסעדה אלא מה שקוראים היום "פרויקט" – מתמקדת כעת בטייק אווי של מנות מסורתיות מאיראן ואפגניסטן, אבל המטבח בהחלט קשוב להתפתחויות בזירה הפוליטית.

<http://bit.ly/fuU417>

ארכיטקטורה: המבנים של 2010

המגזין "The Coolist" דירג את עשר היצירות הארכיטקטוניות המשגעות של השנה. המהפטים במיוחד: בניין מטה חברת וואפון בפורטוגל, בית הווכנית מלא הסטיל של סטיב הרמן בקליפורניה, ובתמונה: קתדרלה שהבטיח תומאס התיוריק יצר בהשראת רזעי צמחים.

<http://bit.ly/gqMx3Y>

אחר
עדכונים מהשטח

מה הלאה

טלוויזיה: ריקי ג'ארויס על הבמה

ב־18 בדצמבר תשדר רשת HBO את ספיישל הסטנד־אפ השני בסדרת "Out of the Blue" של ריקי ג'ארויס, יוצר "המרסר". הטריילר לחופע משתמש במעט בכל קליישיא בריטי שאפשר להעלות על הדעת, כולל ליפסטיק ושירת אסטודיונים, אבל כולנו יודעים שחלב של ריקי נמצא במקום הנכון, ככה שאין כאן תוכנת לשאלות. כוונת את תוכנת הטרונגים שלכם.

<http://bit.ly/haxp4s>